

Eerste pogingen tot contact met Indië

Eerder in dit hoofdstuk schreven wij dat het voor de Nederlands-Indische autoriteiten op Ceylon en in Australië in die eerste periode van ballingschap het belangrijkste probleem was hoe zij geheime verbindingen met Indië konden opbouwen. Een formidabel probleem! Er was terzake in Indië niets voorbereid. Precies zoals de Nederlandse regering in mei '40 in Nederland was overvallen door de snelheid van de Duitse opmars, was het gouvernement in Indië overvallen door de snelheid van de Japanse. Het Knil had voorbereidingen getroffen voor het voeren van een guerrilla maar daarbij was onvoldoende beseft dat guerrillastrijders mede afhankelijk zouden zijn van goede verbindingen met de Geallieerde wereld. Er waren begin maart '42 op Java slechts enkele bruikbare zendapparaten in voorbereiding – een daarvan nam ir. Jansen, die wij al noemden, mee naar Australië.

Pas in een later hoofdstuk willen wij de algemene moeilijkheden schetsen waarmee in Indië in te zetten geheime agenten te maken kregen – hier willen wij ons beperken tot het weergeven, uit die begintijd, van de feiten en hun achtergrond.

Wij beginnen met Ceylon.

★

Zoals al vermeld, ontving admiraal Helfrich, nauwelijks in Colombo gearriveerd, van minister-president Gerbrandy de opdracht om enkele tientallen personen, Europeanen dan wel inheemsen, naar Noord-Sumatra te zenden, waar zij in eventueel door de Japanners bezette gebieden actief moesten worden – de Japanners waren toen nog niet op Noord-Sumatra geland. Dat deden zij pas in de nacht van 11 op 12 maart '42 en de er zich bevindende hoofdmacht van het Knil gaf zich ruim twee weken later, 28 maart, over. Kort tevoren had haar bevelhebber, generaal R. T. Overakker, via zijn zender, waarmee hij af en toe Colombo kon bereiken, doen weten dat hij nog met de Japanners slaags was – in een van zijn laatste telegrammen heette het dat hij op 21 maart zware verliezen had toegebracht aan een Japanse colonne. Nadien werd op 28 maart nog in Sydney opgevangen dat de verbinding verbroken was. Werd er, ondanks het Japanse bericht dat Overakker had gecapituleerd, toch nog doorgevochten? Algemeen: wat gebeurde op Sumatra? Hoe werden er de